

NOTISER

Ebbe Schön: *Fan i båten*. Båtdokgruppen, Skärhamn 2015. 123 s., ill. ISBN 978-91-87360-78-7.

Ebbe Schön har under lång tid populariserat folkloristiskt material för en bred allmänhet. Det har skett via TV- och radioprogram men även genom populärvetenskapliga publikationer. I den här recenserade boken återvänder han till sin ungdomstid under slutet av andra världskriget utmed kusten i Bohuslän. Boken är rikt illustrerad med vackra färgbilder gjorda av konstnären Bengt Arne Runnerström. Den är utgiven av det maritima bokförlaget Båtdokgruppen.

Schön skildrar utförligt vad han var med om som femtonåring på en fiskebåt från Lysekil sommaren 1944. Yttre faror i form av minor, ubåtar och krigsfartyg var överhängande under det rådande kriget. Schön fick som yngst i arbetslaget tjänstgöra som kock för de fem övriga besättningsmännen. Livet ombord var något helt nytt för den unge stenhuggarsonen.

Besättningsmännen berättade mycket om folktrons väsen ute på havet. Flera av dessa väsen kunde utgöra allvarliga faror för båten och besättningen. Andra däremot, som kallades ”varnare”, varnade i förväg om olycksrisker som kunde inträffa. Ombord gällde det för besättningen att iaktta bestämda levnadsregler för att båten inte skulle drabbas av olyckor. Det var således viktigt att inte vissla, ty då kallade man på djävulen. Det var det värsta som kunde hända. Denna tro ligger bakom författarens val av boktiteln *Fan i båten*.

Genom alla de berättelser som Schön fick höra grundlades hans folkloristiska intresse och det har följt honom genom livet. Det märks i

denna bok att han har varit en god lyssnare med ett oerhört gott minne. Läsaren får ta del av Schöns levande berättarförmåga om äldre tiders maritimt orienterade trosföreställningar. Hans framställning påminner påtagligt om folklivskonstnären Carl Gustaf Bernhardsons (1915–1998) målningar från bohuslänska kusten. Liksom Schön deltog Bernhardson i fiske i sin ungdom. Han har genom sina konstverk visualiserat den äldre maritima folketro som både han och Schön hört berättas om. Det gäller till exempel föreställningar om ”varnare”, ”solulv”, ”gastar”, ”havsfolk” med flera. Det kunde ha varit en poäng om Schön, i tillägg till Runnerströms målningar, hade nyttjat även Bernhardsons konstverk som relevanta illustrationer. För den intresserade läsaren finns de tillgängliga på internet under adresserna www.cgbernhardson.se, www.bohuslansmuseum.se/samlingar-och-historia och www.digitaltmuseum.se.

Anders Gustavsson, Oslo universitet/Henån

Gunnel Biskop: *Menuetten – älsklingsdansen. Om menuetten i Norden – särskilt i Finlands svenskbygder – under trehundrafemtio år*. Finlands svenska folkdansring, Helsingfors 2015. 327 s., ill., ISBN 978-951-95628-4-1.

Danshistoriker växer inte på träd. Det är obegripligt att inte fler ägnar intresse åt dansandets turer i kulturhistorien. För låga traditioner för att locka forskare? För svårt att beforska? Eller be-